

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 30.09.2021
Vår ref.: 202100472-5
Arkiv: 611
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Herman Lange Johnsen
22959827/herj@nve.no

NVE gir tillatelse til temperaturoppgradering av 300 kV ledning Fåberg–Ulven

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i dag gitt Statnett SF tillatelse til terrenginngrep under 11 mastespenn i forbindelse med temperaturoppgradering av 300 kV kraftledningen mellom Fåberg og Ulven transformatorstasjoner. Temperaturoppgraderingen innebærer ikke bygging av nye anlegg, men fører til at linene henger nærmere bakken. Dette medfører at det er behov for å senke terrenget under ledningen flere steder for å opprettholde sikkerhetskrav til avstand.

Dokumentene i saken er å finne på www.nve.no/1717/A.

NVEs vedtak

I medhold av energiloven § 3-1 gir NVE Statnett SF tillatelse til å gjennomføre terrenginngrep under 11 mastespenn for 300 kV kraftledningen mellom Fåberg og Ulven transformatorstasjoner, til nødvendig atkomst, og til å permanent deponere overskuddsmasser slik som beskrevet i søknaden.

Vilkår

- NVEs miljøtilsyn skal orienteres om når anleggsarbeidet starter.
- Entreprenører skal gjøres kjent med dette vedtaket.
- For å sikre naturlig revegetering, skal vekstmasser skaves av, lagres i ranker med en høyde på maksimalt to meter, og benyttes ved istandsettingen. Tilsvarende metode skal gjøres med matjord på dyrket mark. Ved arrondering, skal dere sørge for naturlige overganger til tilgrensende terreng. På dyrket mark skal dere sørge for at jordens produksjonsevne ikke reduseres.
- Terrengtransport i utmark og dyrket mark bør fortrinnsvis skje på vinterføre. Dere skal tilstrebe at samme kjørespor benyttes ved kjøring på barmark, viftekjøring skal unngås. Ved eventuell kjøring på barmark skal dere tilstrebe å benytte beltegående kjøretøy med lavt marktrykk for å redusere risikoen for kjøreskader i terrenget. Terrengskader på myr eller på andre områder med dårlig bæreevne og slitestyrke, skal forebygges. Eventuelle bløte kjørespor må forsterkes/istandsettes umiddelbart.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

- Gang- og sykkelveien under mastespenn 20-21 ved Grorud stasjon og den private veien under mastespenn 369-370 sør for Raufoss skal tilbakeføres så langt det lar seg gjøre til opprinnelig stand etter anleggsarbeidet er fullført slik at bruken av veiene ikke forringes.
- Det skal utarbeides en sluttrapport som sendes NVEs miljøtilsyn innen 6 måneder etter at anleggsarbeidet er avsluttet. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med tillatelsen.
- Dersom dere avdekker avvik som har medført, eller kan medføre betydelig skade på miljøet, skal dette umiddelbart rapporteres til NVEs miljøtilsyn. Rapporteringen må også angi hvilke tiltak som er, eller vil bli iverksatt for å lukke avviket, hindre gjentakelser og avbøte mulige skader.
- NVE kan følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10.

Klagerett

Denne tillatelsen kan påklages, se opplysninger på siste side. Eventuelle klager vil bli sendt Statnett til uttalelse før saken legges fram for Olje- og energidepartementet.

Om søknaden

Kraftledninger dimensjoneres for en gitt makstemperatur som avgjør hvor mye strøm som kan overføres på ledningen. 300 kV-kraftledningen mellom Fåberg og Ulven transformatorstasjon er i dag dimensjonert for en temperatur på 40 grader. Statnett ønsker å temperaturoppgradere ledningen fra 40 til 50 grader for å sikre stabil strømforsyning og utsette en fremtidig reinvestering av ledningen. Kostnadene ved tiltaket er estimert til om lag 9 MNOK.

Temperaturoppgradering av kraftledninger er ikke konsesjonspliktig i seg selv, men medfører at linene blir hengende nærmere bakken. Det er dermed nødvendig å gjøre terrenginngrep som krever tillatelse for å ivareta nødvendige avstandskrav mellom terreng og line. Det er derfor enkelte steder behov for å senke terrenget under ledningen for å opprettholde nødvendige sikkerhetskrav. NVEs praksis er at slike terrenginngrep er konsesjonspliktige dersom de medfører mer enn 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå eller berører et areal på over 450 m². Flere av terrengendringene Statnett skal gjennomføre er konsesjonspliktige, og de søker derfor om tillatelse etter energiloven til dette arbeidet.

Beskrivelse av tiltakene

300 kV-kraftledningen Fåberg–Ulven ble satt i drift i 1953, er om lag 146 km lang og består av 585 master. Statnett søker nå om konsesjonspliktige terrengendringer under 11 mastespenn på ledningen. De ulike mastespennene med relevant informasjon fra søknaden er vist i tabell 1. De konsesjonspliktige mastespennene der Statnett skal gjennomføre terrengendringer ligger i Lillehammer, Vestre Toten og Gjøvik kommune i Innlandet fylke, Lunner kommune i Viken fylke og Oslo kommune i Oslo fylke. For kart med oversikt over arbeidsområder og tilkomst henviser vi til Statnetts søknad.

Statnett skriver at de midlertidig vil ta av vekstmasser, og deretter legge dette tilbake igjen etter senkningen av terrenget. Overskuddsmasse vil så langt det lar seg gjøre deponeres nær terrenginngrepet i ledningstraseen, plasseres i naturlige forsenkninger og tilpasses terrenget. Statnett skriver videre at de vil tilrettelegge for naturlig revegetering. Statnett vil legge ved deres prosedyre for massehåndtering i kontrakten med entreprenør. Transporten vil i hovedsak skje via bakketransport, med unntak av et mastespenn der det kan være aktuelt med helikopter på grunn av vanskelig tilkomst.

Tabell 1: Konsesjonspliktige mastespenn

Mastespenn	Sted	Maks dybde (m)	Areal (m ²)	Volum (m ³)	Fase (høyre/senter/venstre)	Tilkomst
20-21	Grorud stasjon	1,2	597	249	H/S/V	Bakke transport
155-156	Grua	1	10	5	V	Bakke transport
166-167	Grua	2	142	102	H/S	Helikopter
188-189	Roa	1,2	23	14	H	Bakke transport
328-329	Eina	0,8	613	73	H	Bakke transport
369-370	Sør for Raufoss	1	252	135	H/S	Bakke transport
372-373	Sør for Raufoss	1,3	772	258	H	Bakke transport
428-429	Nord for Vardal	1,4	566	283	H/S/V	Bakke transport
429-430	Nord for Vardal	1,6	964	829	H/S/V	Bakke transport
536-537	Sørvest for Vingrom	1,3	120	67	V	Bakke transport
550-551	Nordvest for Vingrom	1,7	336	204	H	Bakke transport

NVEs behandling av søknaden

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven. Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven.

Høring av søknaden

Søknaden ble sendt på høring 9. mars 2021. NVE unnlot å kunngjøre søknaden da aktørbildet ble vurdert som oversiktlig. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 9. april 2021. Statsforvalteren i Innlandet fikk utsatt høringsfrist til 14. april 2021, Viken fylkeskommune til 16. april 2021 og Innlandet fylkeskommune til 19. april 2021. Statsforvalteren i Oslo og Viken tok kontakt etter høringsfristen var gått ut, og fikk tillatelse til å levere forsinket høringsinnspill som NVE mottok 7. mai 2021.

De berørte kommunene ble bedt om å legge ut søknaden på sine nettsider og eventuelt facebooksider, og å orientere aktuelle lokale velforeninger, idrettslag, interesseorganisasjoner med flere

om søknaden. Statnett orienterte berørte grunneiere og rettighetshavere om søknaden og om fristen til å komme med uttalelser 11. mars 2021. NVE mottok bekreftelse på at dette var gjort samme dag.

Hvilke instanser som fikk søknaden på høring, fremgår av tabell 2.

Tabell 2: Høringsinstanser

Type høringsinstans	Høringsinstans
Kommunale og regionale myndigheter	• Lillehammer kommune
	• Vestre Toten kommune
	• Gjøvik kommune
	• Lunner kommune
	• Oslo kommune
	• Statsforvalteren i Innlandet
	• Statsforvalteren i Oslo og Viken
	• Innlandet fylkeskommune
	• Viken fylkeskommune
Tekniske instanser	• Elvia AS
Andre	• Berørte grunneiere og rettighetshavere

NVE mottok totalt ni høringsuttalelser til søknaden. Statnett kommenterte høringsuttalelsene i brev av 31. mai 2021. De ulike høringsuttalelsene, samt Statnetts kommentarer, er sammenfatter under.

Landbrukskontoret i Gjøvik kommune (8. april 2021) ønsker å bli involvert i planleggingen av arbeidene mellom mastespenn 428-429 og 429-430, da de mener det er aktuelt å vurdere søknad om nydyrking og bruk av overskuddsmasse. De bemerker videre at terrengsenkningen ikke må medføre at vann fanges slik at videre dyrking ikke blir mulig.

Statnett svarer Landbrukskontoret i Gjøvik kommune vil involveres gjennom en befaring av området under mastespennene 3. juni 2021, der også grunneier vil delta.

Grunneier Hans Martin Slåtsveen (8. april 2021) refererer til samme mastespenn som Landbrukskontoret i Gjøvik kommune, og ønsker at de blir involvert i prosessen med terrengsenkningen. Han mener arbeidet ikke må føre til at jordsmonn forringes og vann fanges. Videre ønsker han at overskuddsmassen blir deponert på østsiden av ledningsstrekket, slik at senkningen av terrenget ikke medfører ujevnheter i området. Slåtsveen skriver at han ser positivt på arbeidet Statnett skal gjennomføre, men at han ikke har noen skriftlig avtale med dem per dags dato.

Statnett viser til kommentarer på høringsinnspillet til Landbrukskontoret i Gjøvik kommune om befaring 3. juni 2021 for å se på muligheter for deponering av masser. I ettersendt brev av 13. september 2021, bekrefter de at avtale med grunneier er inngått.

Grunneier Per Tveito (9. april 2021) viser til terrenginngrep ved mast 172, og opplyser om at det er nedgravd flere kabler, vannledning og spredningsgrøft for kloakk tilhørende gnr. 66/bnr. 146. Videre stiller han spørsmål om kvalitet, kapasitet, magnetfelt og strømstyrke på ledningen.

Statnett svarer at entreprenøren vil gjøre nødvendige undersøkelser i grunnen før anleggsstart for å avdekke kabler med mer.

Videre skriver de at den tekniske tilstanden til ledningen er vurdert som god nok til å temperaturoppgradere den fra 40 til 50 grader.

Statnett har også foretatt magnetfeltberegninger som viser at magnetfeltet er på om lag 0,61 μT (mikrotesla) ved hus nr. 99 og 0,65 μT ved hus nr. 101. De anslår at prosjektet med temperaturoppgradering vil medføre en økning i gjennomsnittet av strøm som går gjennom ledningen på fem til ti prosent.

Statnett påpeker videre at det ved endrede behov i kraftsystemet er vanlig å oppgradere eksisterende ledningsanlegg. Eksempler på vanlige oppgraderinger er spennings- og temperaturoppgradering, som kan gjennomføres samtidig eller hver for seg. Statnett viser i den forbindelse til Nettutviklingsplan 2019 og Investeringsoversikt for nettutviklingsprosjekter 2020, som beskriver hvordan spennings- og temperaturoppgradering inngår i strategi for nettførsterkning og hvordan de planlegger å utvikle nettet mellom Fåberg og Oslo. Dersom Tveito ønsker bistand til kontroll av avstand mellom faselinere og utstyr som brukes under ledningen, kan han ta kontakt med Statnett på e-post: rune.beck@statnett.no.

Plan- og bygningssetaten i Oslo kommune (12. april 2021) kommenterer på terrengarbeidene under mastespenn 20-21 ved Grorud stasjon. De mener terrenginngrepene ikke er i konflikt med gjeldende planer eller pågående planarbeider ved Grorud stasjon, men ber Statnett ta kontakt med Byantikvaren og Bymiljøetaten for å avklare hvorvidt tiltaket vil virke inn på deres ansvarsområder, og hvilke hensyn som må tas. Videre mener de Statnett må ta flere hensyn i arbeidet:

- Det er påvist mye kvikkleire i områdene rundt Grorud stasjon samt langs elver og bekker i Groruddalen for øvrig. De skriver at tiltaket ikke må redusere områdestabiliteten eller øke faren for skred, og forutsetter at NVE kommenterer på dette i forbindelse med søknadsbehandlingen.
- Det er registrert naturverdier i kategori B rett sør for tiltaksområdet som ikke må forringes av tiltaket. De mener Statnett bør kontakte Bymiljøetaten for å redusere sjansen for at naturverdiene forringes, og for å få tydeliggjort hvordan reetablering av vegetasjon skal gjennomføres.
- Videre forutsetter de at gang- og sykkelveien i området blir satt i stand før tiltaket ferdigstilles. Dersom anleggsperioden blir langvarig, mener de det bør bli etablert en midlertidig gang- og turveiforbindelse.
- De viser til Småhusplanen om at det er middels høyt potensial for funn av automatisk fredete kulturminner, og ber Statnett avklare med Byantikvaren om det er behov for arkeologiske undersøkelser.
- Det bør i den videre prosess være god dialog med berørte grunneiere da inngrepene skal gjøres tett på eksisterende boliger.

Statnett vil hyre inn en geolog som skal vurdere kvikkleireforholdene, og gi rapport på hvordan uttaket av masser bør være.

Bymiljøetaten bemerker også at det er store naturverdier i området. Statnett viser til at det kun vil gjennomføres tiltak på gang- og sykkelveien, samt på jordet om lag 40 meter nordøst for dette. Det skal ikke gjøres noen tiltak i bekken eller i kantvegetasjonen ved denne, og Statnett vil ikke berøre arealer som er boligregulert.

Bymiljøetaten viser til at gang- og sykkelveien ligger i et lavbrekk, og at det er viktig at geometrien blir i samsvar med gatenormalen om den må bygges lavere i terrenget. Videre er det krav til fri høyde i gatenormalen. Statnett skriver at de vil ta høyde for innspillene i prosjekteringen.

Statnett har avklart med Byantikvaren at det ikke er behov for kulturminneundersøkelser.

Statnett vil be entreprenør om å varsle naboer i forbindelse med arbeidet, som de skriver vil ta rundt 20 dager.

Innlandet fylkeskommune (15. april 2021) bemerker at det ligger et registrert gravfelt nær mast 427, men at de ikke kan se at det er planlagt tiltak i nærheten av kulturminnet. Dersom det likevel planlegges arbeid her, ber de om å bli kontaktet slik at forholdet til gravfeltet blir avklart. Videre skriver de at det er mulighet for at det ligger uregistrerte, automatisk fredete kulturminner under mastespenn 428-429, og at det derfor er behov for kulturminneregistrering, jf. kulturminnelovens § 9.

Statnett viser til uttalelse fra Innlandet fylkeskommune etter gjennomført befaring 9. september 2021. Fylkeskommunen skriver at det i området ble registrert hustuffer og dyrkingsspor etter et forlatt gårdsbruk eller husmannsplass fra 1700-/1800-tallet, men at bosetningen ikke er omfattet av fredningsbestemmelsene i kulturminneloven. De ber likevel om at terrenginngrepene gjennomføres så skånsomt som mulig, og at registrerte hustuffer og dyrkingsspor blir ivaretatt så langt det lar seg gjøre. Videre skriver at de hustuftene og dyrkingssporene er vurdert å ha lokal verneverdi, og at det er opp til Gjøvik kommune å vurdere om, og i hvilket omfang, denne typen kulturminner skal ivaretas. Statnett har ettersendt uttalelse fra Gjøvik kommune som godkjenner at det nevnte kulturminnet fjernes.

Statsforvalteren i Innlandet (15. april 2021) spør hvordan temperaturoppgraderingen vil påvirke fremdriften for reinvesteringen av kraftledningen, og mener en utsettelse av reinvesteringen vil påvirke Lillehammer kommunes planlegging og bruk av arealene på Hovemoen. Videre er de opptatt av at ny E6 på broen gjennom Lågendeltaet sees i sammenheng med reinvesteringen. Statsforvalteren ønsker mer informasjon hvorvidt temperaturoppgraderingen vil gi endringer i høyden på luftspennet over Lågendeltaet.

Videre kommenterer Statsforvalteren på terrenginngrepene knyttet til mastespennene i Innlandet fylke:

- Mastespenn 328-329: Transporten vil berøre rikmyr med verdi B i Naturbase, og terrenginngrepet vil gjennomføres på arealer som er registrert som dyp myr med nøysom vegetasjon fra digitalt marklagskart i Kilden. Statsforvalteren mener Statnett så langt som mulig bør minimere påvirkningen på vannhusholdningen i myren av hensyn til naturverdier og klimagassutslipp, og anbefaler at atkomsten skjer fra nord.
- Mastespenn 369-370: Det er registrert enghaukeskjegg (nær truet) innenfor arbeidsområdet svært nær der arbeidet skal gjennomføres. Statsforvalteren skriver at det er viktig å ivareta topplaget av jord der arten er registrert, slik at dette kan legges tilbake når gravingen er ferdig.
- Mastespenn: 372-373: Atkomsten bør skje fra nord via vei for å unngå kjøring i terrenget, herunder over en myr.
- Mastespenn 428-429: Statsforvalteren stiller spørsmål ved om mastenummereringen på detaljkartet stemmer.
- Mastespenn 429-430: Tiltaket berører om lag 1 dekar dyrket jord av svært god kvalitet, og Statsforvalteren forutsetter at tiltaket ikke medfører at jordens produksjonsevne reduseres eller gir dårligere arrondering. De mener A- og B-sjiktet jord må tas av, og deretter tilbakeføres. Dersom en støter på fjell i grunn, mener de Statnett enten må sprengte seg ned i terrenget eller heve linene for å kunne tilbakeføre de nevnte jordtypene. Statsforvalteren mener terrenginngrepene må gjennomføres av personer med tilstrekkelig fagkompetanse, og forutsetter at Statnett setter krav om en detaljert plan for tiltaket. Videre bør atkomsten til området følge avlingsveier og ikke kjøre unødvendig over dyrket mark.

- Mastespenn 550-551: Mastenummer i kart og tekst er blandet, og beskrivelsen av beliggenheten må bli mer entydig.

Statnett skriver at temperaturoppgraderingen ikke påvirker omfanget, løsning eller tidsperspektivet på reinvesteringen av kraftledningen, da temperaturoppgraderingen er et driftsprosjekt som må gjøres fordi kraftledningen er dimensjonert med for lav makstemperatur. Temperaturoppgraderingen vil heller ikke endre trasé eller høyde på luftspennet over Lågendeltaet.

Statnetts kommentarer til mastespennene Statsforvalteren i Innlandet kommenterer på, er listet opp under:

- *Mastespenn 328-329: Statnett skriver at de har gjennomført befaring i området, og at de vil tilstrebe å gjennomføre anleggsarbeidet når det er frost i bakken for å begrense påvirkningen på myren. Dersom dette ikke lar seg gjøre vil de sikre en så skånsom gjennomføring som mulig. De vil videre sørge for at atkomsten skjer fra nord.*
- *Mastespenn 369-370: Statnett vil sørge for at vekstmasser tas av og legges midlertidig til side, før en senker terrenget, og deretter tilbakeføres. De vil videre tilrettelegge for naturlig revegetering.*
- *Mastespenn 372-373: Statnett vil følge anbefalingen om at atkomsten bør skje fra nord i den videre planleggingen.*
- *Mastespenn 428-429: Statnett bekrefter at mastenummereringen er feil.*
- *Mastespenn 429-430: Statnett skriver at tiltaket ikke skal medføre reduksjon i jordens produksjonsevne eller dårligere arrondering, og viser til at de befaring av området med Landbrukskontoret i Gjøvik kommune og grunneier.*
- *Mastespenn 550-551: Statnett bekrefter at mastenummereringen er feil.*

Viken fylkeskommune (16. april 2021) skriver at tiltaket kan berøre viktige kulturminner i Lunner kommune, spesielt ved mastespenn 155-156 ved Grua. De varsler derfor at det er behov for kulturminneundersøkelser før arbeidet igangsettes ved mastespennet.

Statnett viser til at fylkeskommunen påpeker at de i etterkant har gjennomgått tiltakene i Viken fylke, og at ingen av disse vil virke inn på automatisk fredete kulturminner.

Vestre Toten kommune (23. april 2021) viser til Statsforvalteren i Innlandets høringsvar for mastespennene som ligger innenfor kommunens grenser. Kommunen skriver at Statsforvalterens innspill på naturmangfold, sammenfaller med kommunens standpunkt, og at kjøreskader som oppstår må istandsettes etter anleggsarbeidet er ferdig.

Videre påpeker kommunen at det går en privat vei under mastespenn 369-370 ved Raufoss. Kommunen savner en beskrivelse av hvordan Statnett vil ivareta veien ved senkningen av terrenget. De ber Statnett kontakte ansvarlige for veien og sørge for en løsning som tilfredsstillter brukerne og eiernes behov. Kommunen forutsetter at Statnett også tar kontakt med øvrige berørte grunneierne for å innhente nødvendige grunneiertillatelser.

Statnett svarer at de planlegger en mindre senkning av veien, og at de har kontaktet eier av veien for å inngå avtale. De skriver de vil sikre en løsning som tilfredsstillter eierens og brukernes behov. Videre påpeker de at de alltid tar kontakt med berørte grunneiere for å innhente grunneiertillatelser og sikre gode lokale løsninger.

Statsforvalteren i Oslo og Viken (7. mai 2021) viser til sin uttalelse i forbindelse med søknaden om dispensasjon til å gjennomføre terrengendringer under mastespenn 132-133 i Pipra og Storsjøgøgda naturreservat. Utover dette har de ingen kommentarer.

Statnett har ingen ytterligere kommentarer.

Høring av tilleggssøknaden

Etter at Statnett reviderte modellen som lå til grunn for beregningen av størrelsene på terrenginngrepene, fikk to av mastespennene endret omfang. Endringene omfatter mastespenn 166-167 ved Grua der omfanget ble redusert, og mastespenn 328-329 ved Eina som fikk økt omfang. Som følge av dette sendte Statnett inn en tilleggssøknad for omfangsendringene.

Tilleggssøknaden ble sendt på høring 9. august 2021 til Lunner kommune, Viken fylkeskommune, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Vestre Toten kommune, Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet. NVE unnløt å kunngjøre tilleggssøknaden da aktørbildet ble vurdert som oversiktlig. Fristen for å komme med høringsuttalelse til tilleggssøknaden ble satt til 26. august 2021.

De berørte kommunene ble bedt om å legge ut søknaden på sine internettsider og eventuelt facebooksider, og å orientere aktuelle lokale velforeninger, idrettslag, interesseorganisasjoner med flere om søknaden. Statnett orienterte berørte grunneiere og rettighetshavere om søknaden og om fristen til å komme med uttalelser samme uke som tilleggssøknaden ble sendt på høring. NVE mottok bekreftelse på at dette var gjort 16. august 2021.

NVE mottok totalt to høringsuttalelser til tilleggssøknaden.

Statsforvalteren i Innlandet (20. august 2021) viser til økningen i omfang for mastespenn 328-329, og har ingen ytterligere kommentarer enn hva de ga i sitt opprinnelige høringsinnspill.

Viken fylkeskommune (26. august 2021) viser til at de i tidligere høringsuttalelse ba Statnett gjennomføre en arkeologisk registrering av området under mastespenn 155-156 ved Grua. Fylkeskommunen skriver at de nå har gjennomført befaringsav områdene uten å finne automatisk fredete kulturminner. De har ingen ytterligere merknader til tiltaket.

Statnett har ingen ytterligere kommentarer til høringsinnspillene på endringsøknaden fra Statsforvalteren i Innlandet og Viken fylkeskommune.

NVEs vurdering av søknaden

Arealbruk

Å øke temperaturen på 300 kV-kraftledningen mellom Fåberg og Ulven er ikke i seg selv konsesjonspliktig, men medfører at linene henger lavere mot bakken. For å overholde gjeldende sikkerhetskrav til avstand er Statnett nødt til å senke terrenget under linene for flere mastespenn. NVEs praksis er at slike terrenginngrep er konsesjonspliktige dersom de medfører mer enn 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå eller berører et areal på over 450 m². Terrengendringene under 11 mastespenn er konsesjonspliktige, og Statnett må derfor ha tillatelse til dette. Arbeidet innebærer at det skal graves, pigges eller sprenges under mastespennene nevnt i tabell 1. Statnett søker om tillatelse til å gjennomføre terrengendringer under disse mastespennene, til nødvendig atkomst til ledningsstrekke og til deponering av masser.

Statnett skriver at de vil ta av vekstmasser og legge disse midlertidig til side før terrenget senkes, før de deretter legges tilbake. Overskuddsmassene vil deponeres i naturlige forsenkninger under

ledningstraséen og tilpasses terrenget. Statnett vil også ta av vekstmasser der overskuddsmasser skal deponeres, slik at disse kan legges på i etterkant. De vil videre tilrettelegge for naturlig revegetering. Flere høringsparter kommenterer på viktigheten av dette.

For å sikre naturlig revegetering, mener NVE det er avgjørende at vekstmasser tas vare på og tilbakeføres ved istandsettingen av terrenget. NVE vil derfor sette vilkår om at vekstmasser skaves av og lagres i egne ranker med en høyde på maksimalt to meter for å sikre at den naturlige frøbanken ikke dør. Etter anleggsarbeidet er ferdig, skal disse massene benyttes ved istandsettingen. NVE ønsker å understreke viktigheten av at vekstmasser ikke blandes med sprengstein. At vekstmasser skaves av og lagres i ranker på et sted hvor de ikke kan blandes med andre masser kan, i tilfeller hvor det er lite vekstmasser tilgjengelig, være avgjørende for et godt sluttresultat. Det er viktig at grov sprengstein/fyllinger mettes med finere masser før vekstmassene påføres, slik at vekstmassene ikke vaskes bort ved kraftige regnskyll.

NVE påpeker for øvrig at sprenging skal foregå på en kontrollert måte. I den forbindelse anbefales det å benytte matter ved sprenging for å hindre ukontrollert spredning av sprengstein.

Jordbruk

Massene som graves bort ved terrenginngrepene under mastespenn 428-429 og 429-430 nord for Vardal kan ikke deponeres i ledningstraséen siden området består av dyrket mark. Statnett søker derfor om å deponere overskuddsmasser øst for ledningsstrekket, utenfor rydde- og byggeforbudsbeltet til kraftledningen. Massene vil deponeres slik at de kan benyttes som dyrket mark for grunneier. Grunneier bekrefter at han ønsker å benytte jorden som graves bort på østsiden av ledningsstrekket. I ettersendt brev av 13. september 2021, bekrefter Statnett at avtale med grunneier er inngått.

Slåtsveen bemerker at tiltaket ikke må føre til at jordsmonn forringes og at vann fanges, noe som også er påpekt av Landbrukskontoret i Gjøvik kommune og Statsforvalteren i Innlandet. Sistnevnte mener terrenginngrepene må gjennomføres av personer med tilstrekkelig fagkompetanse, og mener atkomsten til området bør følge avlingsveier slik at en unngår unødvendig kjøring over dyrket mark.

Statnett svarer at tiltaket ikke skal medføre reduksjon i jordens produksjonsevne eller dårligere arrondering og viser til befaring med Landbrukskontoret i Gjøvik kommune og grunneier 3. juni 2021. NVE mener, som nevnt, at avskaving og tilbakeføring av vekstmasser er et hensiktsmessig virkemiddel for å sikre naturlig revegetering, og vil sette tilsvarende vilkår for matjord. NVE forutsetter at Statnett benytter personer med tilstrekkelig fagkompetanse, unngår unødvendig transport over dyrket mark, og følger eventuelle anbefalinger som fremkom på befaringen 3. juni 2021. NVE vil videre sette vilkår om at tiltaket ikke skal medføre reduksjon i jordens produksjonsevne eller gi dårligere arrondering.

Kulturminner og kulturmiljøer

Statnett har gjennomført søk i Askeladden og Kulturminnesøk, og skriver at det ikke har fremkommet noen direkte konflikt med kulturminner. Statnett har lagt ved bekreftelser fra Byantikvaren i Oslo og Viken fylkeskommune på at det ikke er behov for kulturminneundersøkelser for terrenginngrepene i Oslo og Viken fylker.

Innlandet fylkeskommune skriver at det er mulighet for at det ligger uregistrerte, automatisk fredete kulturminner under mastespenn 428-429, og at det derfor er behov for kulturminneregistreringer, jf. kulturminnelovens § 9. Fylkeskommunen gjennomførte befaring 9. september 2021. De skriver at det i området ble registrert hustufter og dyrkingsspor etter et forlatt gårdsbruk eller husmannsplass fra 1700-/1800-tallet, men at bosetningen ikke er omfattet av fredningsbestemmelsene i kulturminneloven. De ber likevel om at terrenginngrepene gjennomføres så skånsomt som mulig, og at registrerte hustufter og

dyrkingsspor blir ivaretatt så langt det lar seg gjøre. NVE legger til grunn at Statnett følger oppfordringen fra fylkeskommunen. Fylkeskommunen skriver videre at hustuftene og dyrkingssporene er vurdert å ha lokal verneverdi, og at det er opp til Gjøvik kommune å vurdere om, og i hvilket omfang, denne typen kulturminner skal ivaretas. Statnett har ettersendt uttalelse fra Gjøvik kommune som godkjenner at det nevnte kulturminnet kan fjernes.

NVE viser også til at dersom det i forbindelse med arbeidet blir klart at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal arbeidet straks stanses og kulturminnemyndighetene varsles, jf. kulturminneloven § 8. NVE forutsetter at Statnett oppfylder kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at de er ansvarlige for at fredete kulturminner ikke skades.

Støy

Støy reguleres i Norge gjennom Klima- og miljødepartementets Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), og Miljødirektoratets tilhørende veiledning (M-128). Retningslinjene ligger til grunn både ved kommunenes arealplanlegging etter plan- og bygningsloven og i NVEs konsesjonsbehandling etter energiloven.

Anleggsarbeidet vil medføre støy for omkringliggende omgivelser, spesielt ved mastespenn 166-167 der atkomsten vil skje med helikopter. Statnett har lagt opp til en anleggsperiode på om lag tre måneder, og virkningene vil dermed være av relativt kortvarig karakter. NVE forutsetter at Statnett følger retningslinjene for støy i arealplanlegging i tiltaket. Dersom det må søkes dispensasjon fra støyregelverket, må søknad rettes til rette myndighet.

Elektromagnetiske felt

Per Tveito er grunneier ved mast 172 og lurer på hvor høyt magnetfeltet blir ved våningshuset og sidebygningen i Nordre Tveita. Statnett har foretatt magnetfeltberegninger basert på gjennomsnittet av strøm gjennom ledningen de siste 12 måneder. Beregningene viser at magnetfeltet er på om lag 0,61 μT (mikrotesla) ved hus nr. 99 og 0,65 μT ved hus nr. 101. Statnett anslår at prosjektet med temperaturoppgradering vil medføre en økning i gjennomsnittet av strøm som går gjennom ledningen på fem til ti prosent.

. NVE mener en økning på fem til ti prosent ikke er å anse som en vesentlig virkning sammenlignet med dagens situasjon.

Naturmangfold

Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune skriver at det er registrert naturverdier sør for tiltaksområdet under mastespenn 20-21 ved Grorud stasjon. De ber om at Bymiljøetaten kontaktes før anleggsstart for å sørge for at naturverdiene ikke blir forringet og for å få tydeliggjort hvordan reetablering av vegetasjon skal gjennomføres. Statnett har kontaktet Bymiljøetaten som bekrefter at det er store naturverdier i området.

NVE har foretatt egne søk i Miljødirektoratets Naturbase. Sørvest for tiltaket under mastespenn 20-21 er det registrert et område med naturtype gråor-heggeskog, i vest er det registrert eiketrær som oppfyller kravene til utvalgt naturtype hule eiker jf. forskrift om utvalgte naturtyper, og i nord er det registrert et viktig bekkedrag (Tokerudbekken). Statnett bekrefter at tiltaket ikke vil berøre de nevnte naturtypene.

Terrenginngrepet under mastespenn 328-329 ved Eina vil foregå på restene av et større myrkompleks. Statnett skriver i søknaden at tiltaket vil påvirke myren til en viss grad, og etterlate kjørespor. Statsforvalteren i Innlandet skriver at hele området har grøfter fra før, men at det finnes fragmenter av rikmyr i området. De mener Statnett, så langt det er praktisk mulig, bør søke å minimere påvirkningen

på vannhusholdningen i myren som gjenstår i området, og anbefaler at atkomsten skjer via tilkomstvei fra nord. Statsforvalteren mener også at atkomsten bør skje fra nord ved terrenginngrepet under mastespenn 372-373 sør for Raufoss for å unngå å kjøre over en myr og i terrenget. Vestre Toten kommune skriver at deres synspunkter på naturmangfold sammenfaller med Statsforvalterens, og mener kjøreskader som oppstår må istandsettes etter anleggsarbeidet er ferdig. Statnett skriver at de vil tilstrebe å gjennomføre anleggsarbeidet når det er frost i bakken for å begrense påvirkningen på myren. Dersom dette ikke lar seg gjøre, vil de sikre en så skånsom gjennomføring som mulig. De vil også sørge for at atkomsten skjer fra nord ved de to mastespennene.

NVE er enig i at det er viktig å minimere påvirkningen på myr, og legger til grunn at Statnett følger anbefalingene om å benytte atkomst fra nord i forbindelse med arbeidet under de to nevnte mastespennene. NVE mener det er positivt at Statnett vil tilstrebe å gjennomføre anleggsarbeidet i områdene når det er frost i bakken for å begrense påvirkningen på myren. Samtidig er dette avhengig av værforhold, og dersom det ikke er frost i bakken når terrenginngrepene skal gjennomføres vil anleggsarbeidet kunne etterlatte kjørespor. NVE mener dette er uheldig da kjørespor kan ha en drenerende effekt på myren. NVE vil derfor sette vilkår om at terrengtransport i utmark fortrinnsvis bør skje på vinterføre. Ved kjøring på barmark skal Statnett tilstrebe at samme kjørespor benyttes, viftekjøring skal unngås. Ved eventuell kjøring på barmark skal Statnett tilstrebe å benytte beltegående kjøretøy med lavt marktrykk for å redusere risikoen for kjøreskader i terrenget. Terrengholdninger på myr eller på andre områder med dårlig bæreevne og slitestyrke, skal forebygges. Eventuelle bløte kjørespor må forsterkes/istandsettes umiddelbart. NVE viser til vår veileder nr. 2/2021 [«Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg»](#) som har som formål å gi konsesjonær og utførende entreprenør tips, råd og anbefalinger om terrengbehandling i arbeidet med bygging og istandsetting av energi- og vassdragsanlegg. NVE anbefaler at denne følges i anleggsarbeidet.

Statsforvalteren i Innlandet skriver at det er registrert enghaukeskjegg (nær truet) svært nære terrenginngrepet under mastespenn 369-370. De fremhever at arten er registrert mange steder lokalt i området, og at det er viktig å ivareta topplaget av jord der arten finnes slik at dette kan legges tilbake etter senkningen av terrenget. NVE vil som nevnt sette vilkår om at vekstmasser tas vare på og tilbakeføres ved istandsettingen av terrenget, og vil dermed hensynta innspillet til Statsforvalteren.

Kraftledningen krysser Lågendeltaet naturreservat. Statsforvalteren i Innlandet etterspør om tiltaket vil medføre endringer i trasé og høyde på kraftledningen. NVE registrerer at Statnett skriver at de ikke vil gjennomføre tiltak i nærheten av Lågendeltaet, og at temperaturoppgraderingen dermed ikke vil endre trasé eller høyde på luftspennet.

Statnett vil videre gjennomføre terrengendringer under mastespenn 132-133. Terrenginngrepene under dette mastespennet er ikke konsesjonspliktig, men går innenfor Pipra og Storsjøhøgda naturreservat. Statnett har søkt Statsforvalteren i Oslo og Viken om dispensasjon for arbeidet som skal foregå her, og fått innvilget dette.

NVE vurdert saken opp mot naturmangfoldloven §7, jf. §§ 8-12, og har samtidig foretatt egne søk i NVE Atlas, Naturbase og Artskart. NVE vurderer at tiltaket ikke har vesentlige virkninger for naturmangfoldet. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 11. NVE vil sette avbøtende vilkår om terrengtransport i utmark og dyrket mark og at vekstmasser skal tas vare på og benyttes ved istandsettingen av terrenget. NVE forutsetter videre at Statnett benytter atkomst fra nord ved mastespennene 328-329 og 372-373.

NVE gjør for øvrig oppmerksom på at massehåndtering i forbindelse med graving der det vokser fremmede arter kan medføre risiko for at artene spres. Forskrift om fremmede organismer setter en rekke

krav til håndtering av fremmede arter for å unngå spredning. Dette inkluderer for eksempel undersøkelser av jorden, levering av gravemasser til godkjent deponi og spyling av anleggsmaskiner for å forhindre spredning av frø.

Infrastruktur

Plan- og bygningsetaten forutsetter at gang- og sykkelveien ved Grorud stasjon istandsettes etter at arbeidet under mastespenn 20-21 er ferdigstilt. Bymiljøetaten skriver at gang- og sykkelveien ligger i et lavbrekk, og at det er viktig at geometrien blir i samsvar med gatenormalen dersom gang- og sykkelveien må bygges lavere i terrenget. Statnett svarer at de vil ta med innspillene i den videre prosjekteringen av tiltaket.

Vestre Toten kommune skriver at det er en privat vei under mastespenn 369-370 sør for Raufoss, og etterspør hvordan veien vil ivaretas når terrenget senkes. Kommunen ber Statnett kontakte ansvarlige for veien og sørge for en løsning som tilfredsstiller brukerne og deres behov. Statnett svarer at de vil sikre en løsning som tilfredsstiller brukernes behov.

NVE vil sette som vilkår at Statnett så langt det lar seg gjøre skal tilbakeføre gang- og sykkelveien under mastespenn 20-21 ved Grorud stasjon og den private veien under mastespenn 369-370 sør for Raufoss så til opprinnelig stand etter anleggsarbeidet er fullført slik at bruken av veiene ikke forringes.

Sikkerhet og beredskap

Plan- og bygningsetaten skriver at det er påvist mye kvikkleire i områdene rundt Grorud stasjon og langs elver og bekker i Groruddalen for øvrig. De understreker viktigheten av at tiltaket ikke reduserer områdestabiliteten og øker faren for skred. Statnett skriver at de har hyret inn en geolog som skal vurdere kvikkleireforholdene og avlegge rapport på hvordan uttak av masser skal være.

NVE fikk oversendt rapporten i e-post av 16. august 2021. NVE mener grunnboringene viser at det er greie grunnforhold i området og lite sensitive masser. Grunnforholdene tilsier derfor at det ikke er fare for områdeskred. NVE forutsetter imidlertid at Statnett vurderer lokalstabiliteten nærmere i prosjekteringen av tiltaket.

Sluttrapport

NVE ber om at konsesjonær oppsummerer byggeprosessen, og dokumenterer at arbeidet er gjennomført i samsvar med denne tillatelsen. NVE setter derfor vilkår om dette. Mal for sluttrapport innen miljø- og landskap finnes på NVEs nettsider.

Orientering av grunneiere/rettighetshavere

NVE ber om at Statnett så snart som mulig sender dette brevet til berørte grunneiere/rettighetshavere. NVE ber om en bekreftelse på at orienteringsbrevet er sendt ut med opplysning om dato for utsendelsen.

Orientering av systemansvarlig

NVE viser til forskrift om systemansvaret i kraftforsyningen. Konsesjonæren plikter å informere systemansvarlig i tråd med kravene i gjeldende forskrift. Nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg kan ikke idriftsettes uten etter vedtak fra systemansvarlig. Plikten til å informere systemansvarlig gjelder også ved senere endringer av anlegget som ikke utløser behovet for ny anleggskonsesjon.

Med hilsen

Inga Katrine Johansen Nordberg
direktør

Lisa Vedeld Hammer
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

ELVIA AS
Gjøvik kommune
Grunneiere/rettighetshavere
HANS MARTIN SLÅTSVEEN
INGUN REVHAUG
INNLANDET FYLKESKOMMUNE
Lillehammer kommune
Lunner kommune
Oslo kommune
OSLO KOMMUNE PLAN- OG BYGNINGSETATEN
Per Tveito
STATSFORVALTEREN I INNLANDET
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
Vestre Toten kommune
VIKEN FYLKESKOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.